

MIRJAM TALLY

Eesti noorema põlvkonna heliloojate seas on Mirjam Tally (28. XI 1976) üpris erandlik nähtus. Kõige tuntavamalt seotud folk- ja džässmuusikaga, mida ta oma akadeemilise hariduse, aga veel enamgi seinast seina ulatava kuulamis-kogemuse põhjal sulatab ühte elektrooniliste kõlade ja muusikahelidena käsitletud emakeelsete (luule)tekstidega. Seda võib kuulda ka Mirjami aasta eest ilmunud autoriplaadil, millel kohtuvad eesti rahvamuusika, *Weekend Guitar Trio*, elektroonika, kanded, flööt, bassklarnet, tiibeti kellukesed, akadeemiliselt koolitatud ja „ise kasvanud“ inimehääled ning Hasso Krulli tekstid. Sõnameisterdajatest on Mirjamit inspireerinud ka Lauri Sommer ja Artur Alliksaar.

Väga produktiivse muusikategemise ja tiheda suhtlemise kõrval teiste loomeinimestega tegutseb Mirjam aktiivselt ajakirjanduses ning on tuntud häälradioeetrist.

Hobid on mu elust praegu taandunud. Muusikakeskkooli ajal tegelesin parapsühholoogiliste „vidinatega“, käisin seltskonnas, kes tundis huvi ufode vastu. Tegelesin maalimisega, luuletanud olen ka. Kui olin viieaastane, oli mul kindel tahtmine saada kirjanikuks. Puberteedieas õnnestus mõni üllitis ka ajalehte sokutada. Olen kogu aeg üritanud kirjanduslikku tegevust arendada, nüüd on see siis „mandunud“ ajakirjanduseks.

Mirjam õppis Tallinna muusikakeskkoolis koorijuhtimist ja klaverit, Mati Kuulbergi kompositsioonitundidesse sattus üsna juhuslikult. Algu oli valusavõitu ja sundis korra isegi loomingu loobuma.

Komponeerimine näib olevat loovate kunstide hulgas üks vaevalisemaid ja aeglasemaid protsesse. Tulemus, mida ootad, ei anna end kergelt kätte. Nõudmisi, mida endale esitad, õnnestub täita üliharva.

„Raskest loomingulisest lapsepõlvest“ hoolimata järgnes 1995. aastal heliloojadiplomiga lõpetatud muusikakeskkoolile Lepo Sumera kompositsioonistuudium Eesti Muusikaakadeemias ja alates eelmisest kevadest võib Mirjam oma nimele lisada täiendi „magister“.

Eesti noored heliloojad on vahel kriitiliselt öelnud, et meie koolides ei õpetata kompositsiooni käsitööoskust. Mirjamil on vastupidine kogemus. Esimesed tunnid Kuulbergi juures olid lausa piinarikkad. Õpetaja võttis loo pulkadeks, tehes selgeks, et noor kirjutaja ei oska vormistada terviklikke ja loogiliselt kul-

Mirjam Tally aprillis 2004.

Harri Rospu fotod

gevaid mõtteid. Muusikaakadeemias oli Sumera suhteliselt range ja võttis Mirjamit tõsiselt, kuigi ta ei leidnud oma koolivälise hõivatuse juures just iga õpilase jaoks aega, et temaga põhjalikult tegelda.

Mõlemalt loominguõpetajalt sai Mirjam olulisi impulsse muusikast, mis nende kodukogudes leidis.

Kuna minu vanemad ei olnud muusikud, aga olin nende suust kuulnud näiteks Ravi Shankari nime, tahtsin temast lähemalt teada. Kuulberg andis kuulata ka näiteks tiibeti munkade plaate. Mitte et ma oleksin eriline idahuviline olnud, aga muusikapilt avardus. Lepoga konsis kordus sama lugu. Tema pakkus välja džässmuusika, Keith Jarrett oli üks esimesi džässinimesid, kellest ma tänu Lepole midagi teada sain.

Kui läksin tööle Eesti Raadiosse, pidin väga palju kuulama, et programme kokku panna. Igasugust muusikat, mis fonoteegis leidis. Põhiosa oma mõttemaailmast olengi selle kuulamise pealt kujundanud, õpetajad on olnud rohkem niidiotste kätte andjad. Kõige rohkem on mind suunanud džäss, cross-over, folk. Mitte süvamuusika, see on minu mõtlemise kujundajana üsna kahvatu.

Mirjami ja niinimetatud süvamuusika suhe on – kuidas öelda? – habras.

Tundub, et ma pole veel jõudnud „tõsise muusika“ juurde. Seega ei paiguta ma end mingil juhul ka „tõsiste heliloojate“ ridadesse. Tõsidus on omadus, mis ehk juurdub aastatega ning kaasneb teadlikkusega oma positsioonist. Väärikal sotsiaalsel positsioonil olev looja ei saa endale igasugust naljategemist lubada. Ent väärikas saab ju olla ka läbi huumori. Muusikategemine peaks olema lihtsalt loomisrõõm, mitte traagiline ja pateetiline akt. Kui loomisprotsessist kaob mänglev rõõm ja otsingutahe, on sellest saanud formaalne toiming, peaaegu nagu hammaste pesemine. Harjumus kirjutada noote. Täna komponeerisin kaks tundi. Pesin hambaid kaks minutit. Midagi väga käegakatsutavat. Lihtsalt käsitööskus ilma sisemise särata.

Mirjam suhtub oma loomingsusse kui

teraapiasse. Ja adresseerib selle kuulajale, kes on natuke tema sarnane – ei kardada ega põlga reaalsust, aga vajab muusikat, et põigata kõrvale elu saginast. Igatseb helisid, mis pakuksid puhastumise ja lõdvestumise võimalust ning mis kuulates ei painaks.

Kuna ma olen ise paras sebija ja ka vabakutselise elu tingib närvilisust ja sebmist, siis ma tahan, et mu muusika rabelemist tasakaalustaks ja annaks selle „teise poole“, mida ma elus väga vajan. Sama vajadusega inimesi on palju.

Kõlalises mõtlemises aitas Mirjamit palju edasi tegelemine elektroonilise muusikaga. Võib-olla on see valdkond, kus keskendumine kõlale tundub „normaalsem“, aktsepteeritavam, samas kui akustilises muusikas otsib kõrv automaatselt „teemat“ või mõnda muud muusikale aastasadu omast väljendusvahendit. Elektrooniline muusika on minu jaoks ka väljund, kus „puhata“ oma kirja pandud muusikast, teha hulle eksperimente, mis kompositsiooni mõisteni ei küünigi.

Mirjamile ei tundu ükski kombinatsioon – üksteisest kauget päritolu akustilised pillid ja nende sulatamine elektroonikaga – kummaline. Keelpillikvartett ei kõla tema jaoks meelikõitvalt, ta otsib midagi „muud“. Ta hindab džässmuusikute avatud mõtlemist. „Süvamuusikud“ on tema arvates liiga palju nooditekstis kinni ja ootavad heliloojalt valmis mudeleid. Mirjamile meeldib, kui on koos mõlemad, improvisatsioon ja rangelt kirja pandud muusika.

Mirjam on heliloojana rahul ja õnnelik. Ta teab, millist muusikat ta lähemal ajal kirjutada tahab, tema ümber on inimesed, kellega koostööd teha. „Estonia“ kontserdisaali täit publikut tal (veel) ei ole, aga on suur hulk siiraid austajaid, kes tema lugusid elamiseks vajavad.

ANNELI REMME